

अपंग व्यक्तींसाठी राखीव ठेवण्यात आलेल्या
३% निधी नागरी भागातील अपंगांसाठी खर्च
करण्याकरीता मार्गदर्शक सूचना.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक संकीर्ण- २०१५/प्र.क्र.११८/नवि-२०
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : २८ ऑक्टोबर, २०१५.

वाचा:- १) विकलांग व्यक्तींसाठी (समान संधी, हक्कांचे संरक्षण आणि पूर्ण सहभाग) अधिनियम, १९९५
२) शासन परिपत्रक, नगर विकास विभाग, क्र. संकीर्ण-२०१०/प्र.क्र.१४६/२०१०, दिनांक ३०.१०.२०१०.

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाने अपंग व्यक्तींच्या कल्याणासाठी अपंग व्यक्तींसाठी समान संधी, संरक्षण व समान सहभाग कायदा, १९९५, दि. ०१.०१.१९९६ पासून लागू केला आहे. सदर कायद्यातील कलम ४० अन्वये सर्व नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था यांनी अपंगांसाठी किमान ३% निधी राखीव ठेवण्याबाबत शासन परिपत्रक, नगर विकास विभाग, क्र. संकीर्ण-२०१०/प्र.क्र.१४६/२०१०, दिनांक ३०.१०.२०१० अन्वये निदेश देण्यात आले आहेत. सदर ३% निधी नागरी भागातील अपंगांच्या कल्याणासाठी खर्च करण्याकरीता मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

शासन परिपत्रक, नगर विकास विभाग, क्र. संकीर्ण-२०१०/प्र.क्र.१४६/२०१०, दिनांक ३०.१०.२०१० अन्वये अपंग व्यक्तींसाठी समान संधी, संरक्षण व समान सहभाग कायदा, १९९५ च्या कलम ४० अन्वये सर्व नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था यांनी अपंगांसाठी राखून ठेवावयाचा ३% निधी पुढील प्रयोजनार्थ खर्च करण्यात यावा:-

- १) अपंगांच्या शालेय शिक्षण/ उच्च शिक्षण/ खेळांडूकरीता (जिल्हास्तर/राज्यस्तर/ राष्ट्रीयस्तर / आंतरराष्ट्रीयस्तर) शिष्यवृत्ती देण्यात यावी.
- २) उत्पनाच्या अटीवर घरकुलांसाठी अर्थसहाय्य देणे.
- ३) अपंगांच्या मागणीनुसार त्यांना उदारनिर्वाह / व्यवसाय/ साहित्य खरेदी करण्याकरीता निधी थेट लाभार्थ्यांच्या बँक खात्यात (NEFT/ RTGS द्वारे)जमा करावा.
- ४) अपंगांना वैद्यकीय खर्चाकरीता निधी उपलब्ध करावा.
- ५) नागरी वाहतुक व्यवस्थेमध्ये अपंगांकरीता प्रवासात सवलत देणे व याकरीता होणाऱ्या तोट्याची भरपाई करणे.
- ६) शॉपिंग मॉल, मंडया ,इत्यादीमध्ये अपंगांना स्टॉल उभारण्याकरीता अर्थ सहाय्य करणे.
- ७) महत्वाच्या स्थानिक बस स्टॉप/ डेपोमध्ये व्हिलचेअर उपलब्ध करणे.

- ८) सार्वजनिक वाचनालयामध्ये अंध व्यक्तींकरिता ऑडिओ लायब्ररी निर्माण करणे.
 - ९) महानगरपालिका/ नगरपालिकेच्या शाळांमध्ये अपंग विद्यार्थ्यांकरिता सोयीसुविधा उपलब्ध करणे.
 - १०) अपंगांच्या क्रिडा, चित्रकला, हस्तकला, इ. स्पर्धा आयोजित करणे.
 - ११) अपंगांकरिता व्यायाम शाळा उभारणे.
 - १२) अपंगांच्या बचत गटांना अर्थ सहाय्य करणे.
 - १३) अपंगांच्या लग्नासाठी अर्थसहाय्य करणे.
 - १४) अपंगांकरिता वेगळे भुवन / रात्र निवारा उभारणे.
 - १५) अपंगांना पेन्शन योजना सुरु करणे.
 - १६) अपंग बेरोजगारांना भत्ता देणे.
 - १७) अपंगांच्या कल्याणार्थ राबविण्यात येणाऱ्या योजनांचा प्रचार / प्रसार करणे.
 - १८) उपरोक्त व्यतिरिक्त तिथल्या स्थानिक परिस्थितीनुसार आवश्यक असलेल्या महत्वाकांक्षी योजना अंमलात आणणे.
२. उपरोक्त मार्गदर्शक सूचनानुसार निधीचे वाटप करताना खालील बाबींना प्राधान्य द्यावे:-
- १) एखाद्या कुटुंबात एकापेक्षा जास्त अपंग व्यक्ती असल्यास त्यांना त्यांच्या उत्पन्नानुसार प्राधान्य द्यावे.
 - २) ८० ते १००% अपंग व्यक्ती
 - ३) ६० ते ८०% अपंग व्यक्ती
 - ४) ४० ते ६०% अपंग व्यक्ती
३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१५१०२८१७०५२७१७२५ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने सांक्षारित करून काढण्यात येत आहे.
- महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(ज.ना. पाटील)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- २) मा. राज्यमंत्री (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

- ३) प्रधान सचिव-१, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ४) प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ५) सचिव-२, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ६) आयुक्त, सर्व महानगरपालिका
- ७) आयुक्त तथा संचालक, नगर परिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई
- ८) मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा / नगर पंचायत (सर्व)
- ९) नगर विकास विभागातील सर्व कार्यासने
- १०) निवडनस्ती, (नवि-२०), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.